Bijlage – Vraag-voor-vraag verwerking enquête Kwaliteitscriteria Gezinshuizen 2026

1. Leeswijzer

Deze bijlage beschrijft per enquêtevraag hoe de uitkomsten en open opmerkingen zijn betrokken bij de herziening van de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen 2026.

Per vraag wordt onderscheid gemaakt tussen:

- **Uitkomst:** de kwantitatieve resultaten;
- **Opmerkingen:** de belangrijkste lijnen uit de open antwoorden;
- **Besluit:** de afweging die bij de herziening is gemaakt;
- **Verwerking:** de plaats waar het onderwerp in de kwaliteitscriteria terugkomt.

De enquête is gebruikt als consultatiebron en niet als stemming. Een meerderheid voor een antwoordoptie leidt daarom niet automatisch tot een kwaliteitsnorm. Uitkomsten zijn gewogen tegen wet- en regelgeving, professionele normen, de norm verantwoorde werktoedeling, rechtsbescherming van jeugdigen en de aard van gezinshuiszorg.

Niet iedere vraag is door hetzelfde aantal respondenten beantwoord en bij verschillende vragen waren meerdere antwoorden mogelijk. Percentages moeten daarom steeds binnen de betreffende vraag worden gelezen.

---

2. Achtergrond van de respondenten

De enquête bevatte eerst een aantal vragen om inzicht te krijgen in de achtergrond en werksituatie van de respondenten. Deze vragen hebben niet rechtstreeks tot kwaliteitsnormen geleid, maar waren van belang bij de interpretatie van de inhoudelijke antwoorden.

Vraag	Uitkomst	Betekenis voor de herziening
Volgens welke constructie werkt jouw gezinshuis?	Respondenten werkten onder verschillende constructies: 16,67% vrijgevestigd, 10,42% vrijgevestigd met personeel, 22,92% als onderaannemer, 2,08% in loondienst, 21,88% als franchisenemer, 17,71% als franchisenemer én onderaannemer en 8,33% als franchisenemer en zelfstandig. Meerdere antwoorden waren mogelijk.	De verschillen maakten duidelijk dat kwaliteitscriteria niet vanuit één organisatiemodel kunnen worden geschreven. In Bouwsteen IV is daarom scherper onderscheiden tussen de professionele verantwoordelijkheid van de gezinshuisouder en de organisatorische verantwoordelijkheid van de jeugdhulpaanbieder.
Wat is je hoogst afgeronde opleiding?	25,81% mbo-4, 9,68% hbo-associate degree, 54,84% hbo-bachelor, 1,08% wo-bachelor en 8,60% wo-master.	De variatie ondersteunde de keuze om niet uit te gaan van één opleidingsniveau voor alle gezinshuisouders, maar beroepskwalificatie, vakbekwaamheid, registratie en werktoedeling van elkaar te onderscheiden.

In welke richting is deze opleiding afgerond?	Opleidingsrichtingen waren onder meer jeugdzorg, pedagogiek, Social Work, SPH, verpleegkunde, psychologie en onderwijs. Daarnaast werden andere opleidingen en EVC-routes genoemd.	In Bouwsteen I is gekozen voor relevante beroepskwalificaties en niet uitsluitend voor één specifieke opleidingstitel.
Heb je een geldige SKJ- en/of BIG-registratie?	66,67% SKJ, 5,88% BIG, 2,94% beide en 24,51% geen SKJ/BIG-registratie.	De criteria moesten bruikbaar zijn voor zowel geregistreerde als niet-geregistreerde gezinshuisouders. Dit heeft geleid tot een expliciete uitwerking van beide professionele posities.
Als twee gezinshuisouders actief zijn: hebben beiden een relevante beroepsopleiding en/of registratie?	36,27%: beiden; 53,92%: één van beiden; 1,96%: geen van beiden; 7,84%: niet van toepassing.	Dit bevestigde dat kwalificatie en registratie per persoon en per toebedeelde verantwoordelijkheid moeten worden beoordeeld en niet alleen op het niveau van het gezinshuis als geheel.

Verwerking: met name Bouwsteen I – Vakbekwaamheid van de gezinshuisouder en Bouwsteen IV – Professionele organisatie, verantwoordelijkheid en professionele autonomie.

---

3. Vrijheid, veiligheid en pedagogische begrenzing

Vraag 1 – Hoe duidelijk is het verschil tussen een pedagogische afspraak en een vrijheidsbeperkende maatregel?

Antwoord	Percentage
Heel duidelijk	39,22%
Redelijk duidelijk	24,51%
Soms lastig te beoordelen	30,39%
Vaak onduidelijk	3,92%
Helemaal niet duidelijk	1,96%

Opmerkingen

Hoewel bijna twee derde het onderscheid heel of redelijk duidelijk vindt, ervaart ruim een derde in meer of mindere mate onduidelijkheid. Dit bleek vooral samen te hangen met de vraag wanneer gewone opvoeding, begrenzing of een huisregel overgaat in een beperking van een recht.

Besluit

Het onderscheid tussen pedagogisch handelen, huisregels, vrijwillige afspraken en vrijheidsbeperking moest in de herziene criteria duidelijker worden gemaakt.

Verwerking

Bouwsteen II – **2.7 Vrijheid, privacy en rechtsbescherming** en de bijbehorende veldnormen.

Vraag 2 – In welke situaties is het lastig te bepalen wat wel en niet is toegestaan?

Situatie	Percentage
Telefoongebruik beperken	50,00%
Internet/sociale media beperken	42,16%
Cameratoezicht/elektronische hulpmiddelen	21,57%
Op kamer blijven/afzondering	14,71%
Contact met personen beperken	16,67%
Weinig onduidelijkheid	36,27%

Opmerkingen

In de open antwoorden werden daarnaast voeding, kledingkeuze en vrijetijdsbesteding genoemd. Een terugkerend thema was de spanning tussen wat gezinshuisouders als normale opvoeding ervaren en wat binnen professionele jeugdhulp een beperking van autonomie of vrijheid kan betekenen.

Besluit

Niet iedere pedagogische grens is een vrijheidsbeperkende maatregel, maar een pedagogisch doel maakt een feitelijke beperking van een recht ook niet automatisch rechtmatig. De criteria moeten daarom uitgaan van de feitelijke gevolgen van een afspraak en van vrijwilligheid, rechtspositie en wettelijke bevoegdheid.

Verwerking

Bouwsteen II – **2.7 Vrijheid, privacy en rechtsbescherming**. Daarin is onder meer verduidelijkt dat huisregels geen zelfstandige grond vormen voor beperking van vrijheid, privacy, communicatie of sociale contacten.

Vraag 3 – Wat gebeurt er bij een ernstig veiligheidsrisico en een overwogen ingrijpende maatregel?

Antwoord	Percentage
Altijd overleg gedragswetenschapper	73,40%
Niet geregistreerd; overleg geregistreerde verantwoordelijke	2,13%
Meestal overleg, afhankelijk van situatie	11,70%
Eerst eigen afweging, daarna overleg	12,77%
Geen duidelijke werkwijze	0%

Opmerkingen

Respondenten beschreven vaak een bredere vorm van overleg: multidisciplinair overleg, gedragswetenschapper, gezinsvoogd, behandelaren, ouders en waar mogelijk de jeugdige zelf.

Besluit

Beschikbaarheid van consultatie en specialistische expertise is belangrijk. Tegelijk mag uit de veel voorkomende praktijk van overleg niet worden afgeleid dat de gedragswetenschapper automatisch professioneel eindverantwoordelijk is voor de gezinshuiszorg.

Verwerking

Bouwsteen I – **verantwoorde werktoedeling**; Bouwsteen II – **vrijheid en rechtsbescherming**; Bouwsteen IV – **professionele samenwerking** en **professionele verantwoordelijkheid**.

Vraag 4 – Lukt het om bij veiligheidsrisico's voor minder ingrijpende alternatieven te kiezen?

Antwoord	Percentage
Altijd	27,45%
Meestal	63,73%
Nauwelijks	7,84%
Niet	0,98%

Besluit

De uitkomst ondersteunt het uitgangspunt dat bij zorgen over veiligheid eerst wordt gezocht naar minder ingrijpende pedagogische, relationele of organisatorische alternatieven.

Verwerking

Bouwsteen II – **2.7 Vrijheid, privacy en rechtsbescherming**. In de criteria is opgenomen dat bij een mogelijke beperking eerst minder ingrijpende alternatieven worden onderzocht.

Vraag 5 – Wat is nodig om beter om te gaan met dilemma's rond vrijheid, veiligheid en begrenzing?

Gewenste ondersteuning	Percentage
Praktische voorbeelden	36,27%
Beslisboom/stappenplan	33,33%
Duidelijkere landelijke richtlijnen	32,35%
Scholing/training	11,76%
Juridische ondersteuning	10,78%
Betere achterwacht	7,84%
Sneller overleg gedragswetenschapper	6,86%
Overige	29,41%

Opmerkingen

Naast behoefte aan duidelijkheid vroegen respondenten nadrukkelijk om professionele ruimte, vertrouwen en het voorkomen van regels die gewone opvoeding onmogelijk maken. Een deel gaf aan dat de bestaande kaders al werkbaar zijn wanneer professionals deze goed kennen en onderbouwen.

Besluit

De kwaliteitscriteria moeten de professionele en juridische grenzen aangeven, maar niet voor iedere opvoedingssituatie een gedetailleerd handelingsvoorschrift bevatten. Praktische voorbeelden en een beslisboom zijn eerder geschikt als aanvullend implementatie-instrument dan als kwaliteitsnorm.

Verwerking

Bouwsteen II – **2.7 Vrijheid, privacy en rechtsbescherming** en de bijbehorende veldnormen.

---

4. Veiligheid en screening

Vraag 1 – Moet veiligheid breder en doorlopend worden getoetst?

Antwoord	Percentage
Huidige VOG voldoende	38,14%
VGB toevoegen	20,62%
Doorlopende justitiële screening	8,25%
VGB én doorlopende screening	32,99%

Opmerkingen

De reacties liepen sterk uiteen. Een deel wilde verdergaande screening; anderen benadrukten dat VOG, VGB en formele controles geen garantie bieden voor veiligheid. Andere genoemde waarborgen waren zicht op de praktijk, gesprekken met jeugdigen, betrokkenheid van ketenpartners en een cultuur waarin signalen worden besproken.

Besluit

Geen nieuwe gezinshuis specifieke screeningseis opnemen zonder een duidelijke wettelijke of sector brede basis. Screening is één element van veiligheid en mag niet worden gelijkgesteld aan kwaliteitsborging als geheel.

Verwerking

Bouwsteen IV – **3.3 Kwaliteit en veiligheid – Screening en wettelijke voorwaarden voor inzet**. De VOG-verplichting is onderscheiden van beroepskwalificatie en vakbekwaamheid.

Vraag 2 – Zou aanvullende screening alleen voor gezinshuizen moeten gelden?

Antwoord	Percentage
Alleen gezinshuizen	3,92%
Alle jeugdhulp met verblijf	26,47%
Hele jeugdzorgketen	42,16%
Geen wijziging nodig	27,45%

Besluit

De enquête geeft weinig steun voor een aanvullende maatregel die uitsluitend gezinshuizen betreft.

Verwerking

Geen afzonderlijke gezinshuis specifieke aanvullende screeningsnorm opgenomen.

Vraag 3 – Open opmerkingen veiligheid en screening

Hoofdlijnen uit de reacties

De open opmerkingen laten vijf lijnen zien:

1. veiligheid kan niet uitsluitend met screening en papier worden geborgd;
2. meer zicht op de dagelijkse praktijk en ervaringen van jeugdigen is nodig;
3. eventuele aanvullende screening zou breder dan alleen gezinshuizen moeten gelden;
4. privacy en proportionaliteit moeten worden bewaakt;
5. verantwoordelijkheid van zorgaanbieders en ketenpartners voor kwaliteit en signalering verdient aandacht.

Besluit en verwerking

Deze reacties zijn verwerkt in de bredere benadering van kwaliteit en veiligheid in Bouwsteen IV, waaronder veiligheidsmanagement, incidenten, kwaliteitscyclus, interne en externe kwaliteitstoetsing en duidelijke organisatorische verantwoordelijkheid.

---

5. Seksuele ontwikkeling en sociale veiligheid

Vraag 1 – In hoeverre is gezonde seksuele ontwikkeling onderdeel van de dagelijkse begeleiding?

Antwoord	Percentage
Structureel	43,56%
Regelmatig wanneer onderwerp zich aandient	52,48%
Af en toe	2,97%
Nauwelijks	0,99%

Besluit

Aandacht voor seksuele ontwikkeling hoort bij het gewone pedagogische en sociale leefklimaat en niet alleen bij incidenten.

Verwerking

Bouwsteen II – **2.6 Sociaal leefklimaat**. Daarin is expliciet aandacht opgenomen voor lichamelijke en seksuele ontwikkeling, relaties, intimiteit, grenzen en weerbaarheid.

Vraag 2 – Hoe vaak is sprake geweest van seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Antwoord	Percentage
Nooit	50,98%
Een enkele keer	40,20%
Meerdere malen	6,86%
Regelmatig	1,96%
Vaak	0%

Besluit

De uitkomst laat zien dat seksueel grensoverschrijdend gedrag niet in ieder gezinshuis voorkomt, maar voldoende voorkomt om signalering en professioneel handelen expliciet onderdeel van de criteria te maken.

Vraag 3 – Zijn er afspraken of een werkwijze voor het voorkomen en signaleren van seksueel grensoverschrijdend gedrag?

Antwoord	Percentage
Duidelijk en vastgelegd	67%
In praktijk aanwezig, niet vastgelegd	23%
Gedeeltelijk	7%
Nee	3%

Besluit

De kwaliteitscriteria stellen het gewenste professionele resultaat centraal: signalen herkennen, bespreekbaar maken en opvolgen. Niet ieder gezinshuis hoeft daarvoor hetzelfde protocol of instrument te gebruiken.

Verwerking

Bouwsteen II – **Sociaal leefklimaat** en Bouwsteen IV – **Kwaliteit en veiligheid**.

Vraag 4 – Wordt gebruikgemaakt van de richtlijn seksuele ontwikkeling?

Antwoord	Percentage
Ja	57,84%
Bekend, maar niet gebruikt	20,59%
Niet bekend	21,57%

Besluit

De richtlijn kan een belangrijke professionele bron zijn, maar er is niet gekozen om één richtlijn of methode als verplichte werkwijze in de kwaliteitscriteria voor te schrijven.

Vraag over gebruikte methoden en instrumenten

Uit de open antwoorden blijkt dat respondenten verschillende methoden gebruiken om seksueel gedrag te beoordelen en bespreekbaar te maken.

Het Vlaggensysteem wordt verreweg het vaakst genoemd. Daarnaast worden onder meer voorlichtingsboeken, spelmethodieken, therapie, scholing, eigen materialen en overleg met gedragswetenschappers genoemd.

Besluit

Geen verplichte methodiek voorschrijven. Het professionele handelen moet aansluiten bij leeftijd, ontwikkeling, situatie en zorgvraag.

Open opmerkingen seksuele ontwikkeling

Hoofdlijnen

Respondenten benadrukken:

- normaliseren en bespreekbaar maken van seksualiteit;
- aansluiten bij leeftijd en ontwikkeling;
- beschikbaarheid van praktische materialen;
- deskundigheid bij trauma of seksueel misbruik;
- specialistische ondersteuning wanneer de problematiek daarom vraagt;
- voorkomen van een te protocollaire benadering.

Verwerking

De criteria formuleren de inhoudelijke opdracht, maar laten ruimte voor verschillende professionele methodieken.

---

6. Omvang van het gezinshuis

Vraag 1 – Hoeveel geplaatste jeugdigen wonen in het gezinshuis?

Aantal	Percentage
1	6,32%
2	5,26%
3	16,84%
4	31,58%
5	14,74%
6	25,26%

Daarnaast werden in open antwoorden aantallen boven zes genoemd, soms in combinatie met zelfstandigheidsvoorzieningen of andere organisatorische constructies.

Betekenis

Vier en zes geplaatste jeugdigen waren binnen de antwoordcategorieën het meest voorkomend. De antwoorden maakten tevens zichtbaar dat feitelijke organisatievormen uiteenlopen.

Vraag 2 – Wordt goede gezinshuiszorg moeilijker naarmate meer jeugdigen in het gezinshuis wonen?

Antwoord	Percentage
Ja	43,84%
Nee	56,16%

Opmerkingen

De open antwoorden nuanceren deze tweedeling sterk. Genoemd worden zorgzwaarte, leeftijd, combinatie van jeugdigen, onderlinge dynamiek, eigen kinderen, personeel, aantal gezinshuisouders, beschikbare tijd en matching.

Meerdere respondenten geven aan dat een kleiner aantal jeugdigen met complexe zorg zwaarder kan zijn dan een groter aantal met minder intensieve zorgvragen. Andere respondenten wijzen erop dat bij grotere aantallen de persoonlijke aandacht en het gezinsgerichte karakter onder druk kunnen komen te staan.

Besluit

Niet uitsluitend het aantal jeugdigen bepaalt of gezinshuiszorg verantwoord kan worden uitgevoerd.

Vraag 3 – Moet maximaal zes een harde landelijke norm worden?

Antwoord	Percentage
Ja, zonder uitzonderingen	21,57%
Ja, maar uitzonderingen mogelijk	32,35%
‘Pas toe of leg uit’ voldoende	40,20%
Geen landelijk maximum	5,88%

Besluit

Zes wordt als **uitgangspunt** opgenomen en niet als absolute grens.

Verwerking

Bouwsteen III – **Passende zorg en zorgvuldige matching**. Een gezinshuis biedt als uitgangspunt plaats aan maximaal zes geplaatste jeugdigen. Afwijking moet worden gemotiveerd en beoordeeld op onder andere kwaliteit, veiligheid, individuele aandacht, relationele continuïteit en gezinsgericht karakter.

Vraag 4 – Wanneer kan meer dan zes aanvaardbaar zijn?

Situatie	Percentage
Broertjes en zusjes bijeen houden	81,37%
Tijdelijke crisis/overbrugging	66,67%
Extra professionele bezetting	47,06%
Lage zorgzwaarte	42,16%

Opmerkingen

Daarnaast werden draagkracht, aantal gezinshuisouders, leeftijd, zelfstandigheid van jongeren en de specifieke inrichting van het gezinshuis genoemd.

Besluit

Geen limitatieve uitzonderingsgronden opnemen. Een afwijking moet worden gebaseerd op een professionele afweging van de concrete situatie.

Vraag 5 – Open opmerkingen over omvang

Hoofdlijnen

De 31 open reacties laten drie hoofdposities zien:

1. een deel vindt zes of zelfs vier de grens om het gezinsgerichte karakter en individuele aandacht te behouden;
2. een deel vindt zes een goed uitgangspunt mits uitzonderingen mogelijk zijn;
3. een deel vindt een numerieke grens te simplistisch en wil vooral beoordelen op zorgzwaarte, draagkracht, personele inzet, eigen kinderen en organisatie.

Ook werd verschillende malen opgemerkt dat bij een grotere groep en veel personele inzet de vraag ontstaat of nog van gezinshuiszorg kan worden gesproken of eerder van groepsgerichte residentiële zorg.

Verwerking

Deze opmerkingen zijn rechtstreeks herkenbaar in de uiteindelijke norm: bij meer dan zes wordt niet alleen gekeken of de zorg veilig kan worden uitgevoerd, maar ook of het **karakter van gezinshuiszorg** behouden blijft.

---

7. Opleiding, beroepskwalificatie en registratie

Vraag 1 – Wat zou de minimale opleidingseis moeten zijn?

Antwoord	Percentage
Geen formele opleidingseis	4,55%
Relevante mbo-4-opleiding	57,95%
Relevante hbo-opleiding	37,50%
Relevante wo-opleiding	0%

Opmerkingen

Veel respondenten benadrukten dat naast opleiding ook werkervaring, werk- en denkniveau, pedagogische kwaliteiten, persoonlijke geschiktheid, reflectie en bijscholing belangrijk zijn. Sommigen pleitten voor hbo; anderen waarschuwden dat een hbo-eis goede mbo-4-gezinshuisouders zou uitsluiten.

Besluit

Geen algemene hbo-verplichting invoeren. Minimaal een relevante beroepskwalificatie op mbo-4-niveau blijft mogelijk.

Verwerking

Bouwsteen I – **3.1.2 Niet-SKJ/BIG-geregistreerde gezinshuisouder**. Een niet-geregistreerde gezinshuisouder beschikt ten minste over een relevante erkende mbo-4-beroepskwalificatie of relevante hbo-/wo-opleiding.

Vraag 2 – Moet minimaal één gezinshuisouder SKJ- of BIG-geregistreerd zijn?

Antwoord	Percentage
Ja	63,73%
Nee	32,35%
Beide gezinshuisouders	3,92%

Besluit

De meerderheid ondersteunt registratie van minimaal één gezinshuisouder, maar de kwaliteitscriteria koppelen registratie niet uitsluitend aan de aanwezigheid van “één geregistreerde persoon in het gezinshuis”. De norm verantwoorde werktoedeling bepaalt voor welke werkzaamheden en verantwoordelijkheden registratie nodig is.

Verwerking

Bouwsteen I – **3.1.4 Borging verantwoorde werktoedeling**.

Vraag 3 – Kan aantoonbare werkervaring een ontbrekende beroepsopleiding vervangen?

Antwoord	Percentage
Ja, volledig	28,42%
Ja, mits officieel vormgegeven	65,26%
Nee	6,32%

Opmerkingen

Genoemd werden EVC, ervaringsportfolio’s, assessments, aanvullende scholing, coaching en begeleiding. Een deel van de respondenten vond dat altijd een basisopleiding nodig blijft.

Besluit

Deze meerderheidsuitkomst is **niet één-op-één overgenomen**. Beroepskwalificatie blijft een afzonderlijke voorwaarde voor professionele gezinshuiszorg. Werkervaring, scholing en professionele ontwikkeling dragen bij aan vakbekwaamheid, maar een algemene competentie- of geschiktheidstoets vervangt een ontbrekende beroepskwalificatie niet.

Verwerking

Bouwsteen I – **3.1.3 Beroepskwalificatie is een voorwaarde voor professionele gezinshuiszorg**.

Vraag 4 – Overige opmerkingen over opleiding en registratie

Hoofdlijnen

De reacties laten een breed debat zien over:

- de waarde en beperkingen van SKJ-registratie;
- erkenning van mbo-4-professionals;
- EVC en alternatieve opleidingsroutes;
- het belang van praktijkervaring;
- permanente scholing en intervisie;
- professionele status van gezinshuisouders in de keten;
- het verschil tussen formele kwalificatie en persoonlijke geschiktheid;
- Registerplein als mogelijke borging van professionele ontwikkeling.

Er was geen eenduidige visie op de waarde van SKJ-registratie, maar wel breed aandacht voor blijvende professionele ontwikkeling en vakbekwaamheid.

Besluit

Beroepskwalificatie, beroepsregistratie en vakbekwaamheid zijn in de herziene criteria nadrukkelijk van elkaar onderscheiden.

Voor niet-SKJ/BIG-geregistreerde gezinshuisouders is Registerplein opgenomen als borging van blijvende professionele ontwikkeling. Daarbij is expliciet gemaakt dat Registerplein geen SKJ/BIG-registratie vervangt en de gezinshuisouder niet tot geregistreerde professional maakt in de zin van de norm verantwoorde werktoedeling.

---

8. Professionele positie en norm verantwoorde werktoedeling

Vraag 1 – Is het verschil tussen een geregistreerde en niet-geregistreerde gezinshuisouder bekend?

Antwoord	Percentage
Ja	62,75%
Enigszins	21,57%
Nee	15,69%

Besluit

De professionele positie van beide groepen moest duidelijker worden beschreven.

Verwerking

Bouwsteen I – afzonderlijke paragrafen voor **SKJ/BIG-geregistreerde** en **niet-SKJ/BIG-geregistreerde gezinshuisouders**.

Vraag 2 – Is de norm verantwoorde werktoedeling bekend?

Antwoord	Percentage
Goed bekend	24,51%
Globaal bekend	33,33%
Van gehoord, inhoud niet precies bekend	29,41%
Niet bekend	12,75%

Besluit

Het enkele noemen van de norm is onvoldoende. De kwaliteitscriteria moeten uitleggen wat deze norm voor gezinshuiszorg betekent.

Verwerking

Bouwsteen I – **3.1.4 Borging verantwoorde werktoedeling**: verdeling van werkzaamheden, professionele verantwoordelijkheden, regie, informatie-uitwisseling, overleg, bereikbaarheid en vakbekwaamheid.

Vraag 3 – Open opmerkingen over werktoedeling

Hoofdlijnen

Respondenten benadrukken dat de norm moet aansluiten bij de gezinshuispraktijk en ruimte moet laten voor deskundigheid en ervaring van niet-geregistreerde gezinshuisouders. Tegelijk wordt professionele ondersteuning en duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling belangrijk gevonden.

Besluit

Een niet-geregistreerde gezinshuisouder kan zelfstandig werkzaamheden uitvoeren die passen bij de eigen beroepskwalificatie en vakbekwaamheid. Voor werkzaamheden of verantwoordelijkheden waarvoor de norm een geregistreerde professional vereist, wordt deze betrokken.

---

9. Praktische organisatie van verantwoorde werktoedeling

Dit deel van de enquête is alleen door niet SKJ/BIG geregistreerde gezinshuisouders ingevuld.

Vraag 1 – Hoe is de norm verantwoorde werktoedeling georganiseerd?

Vorm	Percentage binnen deze respondentengroep
Vaste SKJ-professional/gedragswetenschapper als achterwacht	80%
24/7 geregistreerde achterwacht	36%
Regelmatige casuïstiekbespreking	36%
Professional kan naar gezinshuis komen	32%
Schriftelijke afspraken verantwoordelijkheden	28%
Achterwacht kantooruren	12%
Schriftelijke afspraken opschaling	8%
Niet bekend hoe formeel geregeld	8%
Alleen administratief geregeld	0%

Meerdere antwoorden waren mogelijk.

Besluit

De herziening legt meer nadruk op het **inhoudelijk regelen én vastleggen** van de werktoedeling en minder op uitsluitend de aanwezigheid van een achterwacht.

Vraag 2 – Is duidelijk wanneer moet worden opgeschaald?

Antwoord	Percentage
Duidelijk en schriftelijk vastgelegd	50,00%
Duidelijk, niet schriftelijk	29,17%
Gedeeltelijk	8,33%
Nee	12,50%

Besluit

Werktoedeling moet voldoende concreet zijn om duidelijk te maken wanneer overleg, consultatie of overdracht van een bepaalde verantwoordelijkheid nodig is.

Vraag 3 – Wat gebeurt er buiten kantooruren bij een ernstige situatie of crisis?

Antwoord	Percentage
Direct geregistreerde professional bereikbaar	66,67%
Iemand organisatie bereikbaar, niet altijd geregistreerd	28,57%
Zelf beoordelen hoe te handelen	4,76%
Niet duidelijk geregeld	0%

Besluit

Bereikbaarheid en achtervang zijn belangrijke organisatorische voorwaarden, maar de precieze vorm kan verschillen afhankelijk van de werkzaamheden, zorgvraag en werktoedeling.

Verwerking

Bouwsteen I – werktoedeling; Bouwsteen IV – **Vervanging en professionele achtervang**.

Vraag 4 – Kan de geregistreerde professional bij ernstige situaties professionele regie overnemen of naar het gezinshuis komen?

Antwoord	Percentage
Fysiek	9,52%
Digitaal/telefonisch	14,29%
Fysiek én digitaal	66,67%
Nee	9,52%

Afweging

Deze vraag heeft bij de herziening aanleiding gegeven tot een belangrijke inhoudelijke precisering. De mogelijkheid dat een geregistreerde professional beschikbaar is of in een bepaalde situatie verantwoordelijkheid overneemt, betekent niet dat deze professional standaard professionele regie voert of verantwoordelijk is voor al het handelen van de gezinshuisouder.

Verwerking

Bouwsteen IV maakt onderscheid tussen:

- professionele verantwoordelijkheid van de gezinshuisouder;
- verantwoordelijkheid van een andere geregistreerde of specialistische professional;
- professionele regie;
- consultatie en achtervang;
- organisatorische verantwoordelijkheid van de jeugdhulpaanbieder.

Vraag 5 – Hoe vaak wordt casuïstiek besproken met een geregistreerde professional?

Frequentie	Percentage
Wekelijks	52%
Maandelijks	44%
Per kwartaal	4%
Minder vaak	0%
Alleen bij problemen	0%
Nooit	0%

Besluit

Regelmatige professionele reflectie en consultatie zijn belangrijke kwaliteitswaarborgen. Er is echter niet gekozen voor één verplichte frequentie voor alle gezinshuizen. De benodigde intensiteit hangt af van zorgvraag, verantwoordelijkheidsverdeling, deskundigheid en organisatie.

---

10. Samenvattende verantwoordingsmatrix

Onderwerp uit enquête	Hoofdbevinding	Besluit herziening	Belangrijkste verwerking
Organisatievormen	Grote variatie	Criteria organisatievorm-neutraal formuleren	Bouwsteen IV
Opleidingsniveau	Mbo-4 en hbo beide substantieel aanwezig	Geen algemene hbo-plicht, ondergrens relevante MBO-4 opleiding	Bouwsteen I
Registratie	Meeste respondenten geregistreerd, kwart niet	Beide posities expliciet uitwerken	Bouwsteen I
Vrijheid/begrenzing	Praktische grens soms onduidelijk	Begrippen en juridische grenzen verduidelijken	Bouwsteen II 2.7/3.7
Veiligheidsrisico's	Veel multidisciplinair overleg	Consultatie borgen, niet automatisch gelijkstellen aan toezicht	Bouwsteen I en IV
Minder ingrijpende alternatieven	Worden meestal toegepast	Als uitgangspunt opnemen	Bouwsteen II
Ondersteuningsbehoefte	Vooral voorbeelden, richtlijnen en beslisboom	Criteria principieel houden; praktische instrumenten aanvullend	Implementatie
Extra screening	Verdeelde opvattingen	Geen gezinshuis specifieke extra screening	Bouwsteen IV 3.3
Seksuele ontwikkeling	Bij vrijwel allen onderwerp van begeleiding	Expliciet opnemen in sociaal leefklimaat	Bouwsteen II 2.6/3.6
Methodieken seksuele veiligheid	Grote variatie, vaak Vlaggensysteem	Geen verplichte methode	Bouwsteen II
Maximum zes	Weinig steun voor absoluut maximum	Zes als uitgangspunt; afwijking motiveren	Bouwsteen III 3.3
Zorgzwaarte/draagkracht	Aantal alleen onvoldoende	Brede afweging bij matching en omvang	Bouwsteen III
Mbo-4 als minimale route	Meeste steun voor mbo-4	Relevante mbo-4-route behouden	Bouwsteen I
Werkervaring	Zeer brede steun voor meewegen	Wel meewegen bij vakbekwaamheid, geen generieke vervanging beroepskwalificatie	Bouwsteen I
Registerplein	In opmerkingen genoemd als alternatief voor ontwikkeling	Gebruiken voor borging ontwikkeling niet-SKJ/BIG	Bouwsteen I
Bekendheid werktoedeling	Beperkt	Uitgebreider uitleggen en normeren	Bouwsteen I 3.1.4

Achterwacht	Vaak aanwezig	Bereikbaarheid en achtervang expliciet organiseren	Bouwsteen I en IV
Schriftelijke afspraken	Niet overal aanwezig	Verantwoordelijkheden vastleggen	Bouwsteen IV 3.4
Gedragswetenschapper	Vaak betrokken	Expertise ≠ automatisch toezicht/verantwoordelijkheid	Bouwsteen I en IV
Professionele regie	Praktijk toont verschillende constructies	Regie en verantwoordelijkheid expliciet onderscheiden	Bouwsteen III en IV

11. Slot

De vraag-voor-vraag analyse laat zien dat de enquête op verschillende manieren invloed heeft gehad op de herziening. Op sommige onderwerpen heeft de uitkomst rechtstreeks geleid tot een keuze, zoals het handhaven van mbo-4 als mogelijke beroepskwalificatieroute en het formuleren van maximaal zes geplaatste jeugdigen als uitgangspunt in plaats van als absolute norm.

Op andere onderwerpen heeft de enquête vooral geleid tot **verduidelijking**. Dit geldt bijvoorbeeld voor de norm verantwoorde werktoedeling, de positie van geregistreerde en niet-geregistreerde gezinshuisouders en het onderscheid tussen consultatie, achtervang, professionele regie en verantwoordelijkheid.

Er zijn ook onderwerpen waarop een meerderheid uit de enquête niet rechtstreeks is gevolgd. Het belangrijkste voorbeeld is de mogelijkheid om werkervaring een ontbrekende beroepsopleiding te laten vervangen. De sterke steun daarvoor is meegenomen, maar is afgewogen tegen het uitgangspunt dat professionele gezinshuiszorg een aantoonbare beroepskwalificatie vereist.

Ten slotte zijn onderwerpen naar voren gekomen die beter via aanvullende implementatie-instrumenten kunnen worden uitgewerkt dan via kwaliteitscriteria zelf. De behoefte aan praktische voorbeelden, een stappenplan of beslisboom rond vrijheid en begrenzing is daarvan het duidelijkste voorbeeld.

De enquête heeft daarmee zowel geleid tot inhoudelijke wijzigingen als tot verduidelijking, nuancering en een scherpere afbakening van verantwoordelijkheden in de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen 2026.